

Zwitserland Wintersport als vroeger

Langlaufers passeren het kerkje van Kandersteg, een rustig skioord in Zwitserland. Rechts, een week per jaar wordt in Kandersteg gewintersport zoals honderd jaar geleden.

Foto's AP / Markus Hubacher

Après-ski in Belle Époque-japon

Om toeristen te trekken gaan de Zwitserse wintersportplaatsen Kandersteg en St. Luc terug in de tijd. Op houten ski's naar beneden en een bal na.

Door **José Rozenbroek**

Mimi Plaetzer is nerveus. Ze draaft heen en weer tussen een Zwitserse en Duitse televisieploeg. Die filmen haar serveersters die elkaar wit gesteven schorten ombinden over hun enkellange rokken. De meisjes, verlegen, frunniken giechelend aan hun linten. Mimi duwt hier een haarspeld uit het zicht, trekt daar een bloesje strak, laat de cameramannen nog een kopje koffie inschenken. Mimi en haar man Casimir Plaetzer runnen familiehotel Victoria-Ritter in Kandersteg. Het is de jaarlijkse Belle Époque-week, die opent met een ouderwetse thé dansant: zwieren met de buurman op een vrolijke wals en tussendoor taartjes eten bij een kop thee of een glas champagne. De gasten zullen straks in stijl gekleed gaan, in jurken, broeken en jasjes uit het begin van de 20ste eeuw.

Op de verkleedpartij verheugt het hele dorp zich al maanden, zegt Mimi. Ze draagt nu een spijkerbroek, een vest en gympen, maar vanmiddag zal ze in vol ornaat verschijnen in haar Belle

Époque-japon die ze speciaal heeft laten maken. Aan het pronkstuk, Mimi's baljurk voor het Historischer Jugendstill-ball op de slotavond, wordt nu nog driftig genaaid in een mode-atelier in Montreux. Burberry, belooft Mimi. Zwitserland is met zijn keiharde franc niet populair onder vakantiegangers. Die gaan liever wandelen en skiën in de goedkopere buurlanden Frankrijk en Oostenrijk. (Tijdens die andere grote crisis, in de jaren dertig, was er trouwens een soortgelijke situatie: in 1936 werd tot blijdschap van de Zwitserse franc gedevalueerd om het toerisme te redden.)

Daarnaast is de onderlinge concurrentie moordend. Dat merkt ook de bevolking van Kandersteg, waar Mimi en haar man Casi de scepter zwaaien in hun familiehotel. Het ligt fantastisch mooi daar in het Berner Oberland, maar hoe trek je als wandelgebied met beperkte skimogelijkheden ook in de winter toeristen? Jerun Vils, directeur van het plaatselijke toeristenbureau, verzor een lijst. 'Ik hoor altijd van iedereen hier: vroeger was alles beter', zegt hij in het zangerige Duits-Nederlands dat hij te danken heeft aan een Neder-

Skiën met materiaal van vroeger.

landse moeder. 'Ik zei: jullie je zin: we gaan een week per jaar dat vroeger naspelen.' Sinds twee jaar organiseert Vils zijn Belle Époque-feestje in de laatste week van januari. Met diners en bals, literaire lunches, curling- en sleewedstrijden, verkleedpartijen, thé dansants en tochten op houten ski's. 'Iedereen in het dorp doet mee: van de dokter en de notaris tot de arbeiders en de boeren.'

Aan het einde van de 19de eeuw, toen West-Europa welverand werd, kwam het moderne toerisme op. De rijke bourgeoisie ging reizen, naar mondaine steden als Wenen, Berlijn en Parijs, naar 'verre' landen als Italië en Spanje, naar de bergen in Zwitserland. Ook

Kandersteg werd ontsloten, dankzij een treinverbinding en later een tunnel dwars door de bergen naar Wallis. Er verschenen rond de eeuwwisseling vijf hotels in het dorpje om de rijke Europese families te kunnen herbergen die er elke winter kwamen om elkaar te ontmoeten, te wandelen, te schaatsen en te curlen. In 1898 was de eerste skiër gespot. Een Engelsman op houten latten die met leren riempjes zaten vastgebonden aan zijn bergschoenen en met onmogelijk lange stokken.

Ook aan de andere kant van die tunnel, in Wallis, worden tradities als uni-que selling points ingezet in de strijd om de gunst van toeristen. Op de zuid-

flanken van Val d'Anniviers liggen oude wintersportdorpjes als Chandolin en St. Luc. Hoewel je er goed kunt skiën, zijn het geen mondaine ski-oorden met tientallen pistes en files bij de liften. Naar St. Luc ga je niet voor de hippe après-ski, maar voor de nostalgie. En dan verblijf je bij voorkeur in het uit 1859 stammende Grand Nouvel Hotel & Pension Bella Tola. Al was het maar om je te vergapen aan het prachtige, ooit verwaarloosde hotel waar het echtpaar Buchs in 1996 een plaatje van maakte.

Claude Buchs is de Zwitserse Brad Pitt; zelfs in geruite bloes en knickerbocker ziet hij eruit als een filmster. Zijn vrouw Marie-Françoise oogt als een

volwassen Sneeuwuitje met scherpe trekken, blanke huid en ravenzwart haar. 's Ochtends kun je haar gekleed in een Parijse designerjas in haar sportauto zien springen; 's avonds verschijnt ze net zo makkelijk in dirndl. Ze is in de streek geboren, vertrok 20 jaar geleden om elders te studeren en ontmoette Claude, met wie ze een hotel in Lugano runde en drie dochters kreeg. Tot hoorden ze dat het oude hotel in St. Luc te koop stond. Het echtpaar heeft het hotel in de loop der jaren opgeknapt, gerenoveerd en ingericht met meubels en spullen voornamelijk uit, jawel, de Belle Époque. De kamers hebben glanzende houten vloeren, behangtjes met pastorale voorstellingen, baden op pootjes. Beneden zijn er huiskamers met comfortabele fauteuils en dekenjacks waaronder je met opgetrokken knieën een boek wil lezen. Bella Tola is nostalgisch, maar niet truttig, en dat is een hele kunst. Het is als het gedroomde familiehuus dat door generaties wordt gekoesterd en waar je altijd naar terug wil.

Voor wie die sfeer aan het eind van de vakantie naar huis wil meenemen, heeft Marie-Françoise een winkelje naast het hotel geopend dat haar naam draagt. Je kunt er accessoires kopen, zoals kussentjes, dekens en verrekijkers. Zelfs de geur van Bella Tola wordt er in flessen verkocht. Gebottelde nostalgie; het blijkt een groot succes.

SWISS vliegt 4x per dag van Amsterdam naar Zürich van waaruit je per trein (www.sbb.ch) naar Kandersteg of Wallis kunt. www.swiss.com, www.kandersteg.ch, www.bellatola.ch, www.MySwitzerland.com.

St. Luc: allesbehalve mondain

Een mondain ski-oord kun je St. Luc, in het hart van het Zwitserse kanton Wallis, niet noemen. Met zijn 65 kilometers aan pistes is het plaatsje bescheiden in omvang, zeker als je het vergelijkt met het uitgestrekte wintersportgebied van Crans-Montana, aan de andere kant van het Rhône-dal. In St. Luc is het fijn rustig en je wordt niet om de haverklap omver geskied door een overmoedige toerist. Wij waren er in januari, er lag volop sneeuw en de uitgestrekte pistes lagen nagenoeg alleen voor ons in de zon te fonkeren; een zeldzaamheid in de Alpen. St. Luc zelf is een mooi dorp dat op 1650 meter ligt. In 1858 woedde er twee grote branden, waarbij het vrijwel geheel verwoest. Daarna werd het opnieuw opgebouwd, deze keer met huizen van steen.

Vanuit St. Luc ga je per kabelbaan omhoog naar Chandolin, een bergdorp op 2000 meter dat het hele jaar bewoond wordt. Daar beginnen de pistes of voeren de liften je verder omhoog, met als hoogste punt Bella Tola op 3000 meter. Wandelen kan hier goed, al naargelang de hoeveelheid sneeuw met of zonder sneeuwschoenen in de vorm van een tennisracket. Naar restaurant Tsapè bijvoorbeeld, waar je vervolgens raclette eet met een glaasje witte wijn erbij: het uitzicht op de bergen is hier benevelend mooi.

De terugtocht naar Chandolin kan vervolgens te voet of per sleeje – wat trouwens moeilijker is dan het lijkt.

Vanuit St. Luc kan men ook met de kabeltrein naar het observatorium in Tignousa, waar je 's nachts de sterren kunt kijken. Of vanwaar je via het zes kilometer lange wandelpad, le Chemin des Planières, wandelt naar een van de eerste hotels die hoog op een berghelling zijn gebouwd.

Hotel Weisshorn is vernoemd naar de vierduizend meter hoge top die het uitzicht domineert. Het hotel, een en al krakend oud, werd in 1892 gebouwd op 2337 meter en is voor de gasten alleen lopend of per skiscooter bereikbaar. Vanaf de balkons en in de eetzaal is er een fantastisch uitzicht over bergtoppen van ruim 4000 meter hoog: Weisshorn, Zinalrothorn, Obergabelhorn en Dent Blanche: samen vormen ze de Grande Couronne, de Grote Kroon. En in de verte schittert de Matterhorn. Aan de andere kant van Val d'Anniviers ligt het mooie en stokoude skidorp Grimentz, nooit verwoest door brand, waardoor het nog steeds een middeleeuwse aanblik biedt met z'n kronkelige straten en houten chalets die steunend op elkaar leunen. In Hotel de Moiry kun je heerlijk eten: de lokale geitenkaas bijvoorbeeld of hertenvlees met spazil en rode kool, met daarbij een Cornalin, een van de rode wijnen uit de streek.

St. Luc/Chandolin: www.sierre-anniviers.ch
Grimentz: www.grimentz.ch
Hotel Weisshorn: www.weishorn.ch